

Lp Ene Ergma
Riigikogu esimees
Lossi plats 1a
15165 TALLINN

Meie 12.03.2008 nr 18

Ettepanekuid Riigikogu maine parandamiseks

Lugupeetud proua esimees

Eesti Maksumaksjate Liit (EML) soovib esitada omalt poolt mõned ettepanekud, millest võiks kasu olla, kui Riigikogu peab vajalikuks hakata arutama oma palgasüsteemi võimalikke muudatusi. Me mõistame, et sel teemal sõnavõtjaid on praegu palju ning meie arvamused ei pruugi olla väga originaalsed, kuid sellegipoolest oleme Teile tänulikud, kui leiata võimalust ka meie seisukohtadega tutvuda ja neid arvestada.

EML ei soovi praegust olukorda ära kasutada propagandistlikes huvides, vaid meie pöördumine on ajendatud murest Eesti demokraatia pärast. Mitte juhuslikult ei valinud me pöördumise koostamiseks tänast päeva. Need sündmused, mis toimusid Eestis täna 74 aastat tagasi, said alguse paljuski sarnastest probleemidest, mille ees me oleme täna. Sestap oleks pragu sobilik hetk igäihel meist mõelda, mida me saame teha, et 74 aasta tagused sündmused mingis vormis ei korduks. EML on seisukohal, et palga ja hüvitiste küsimus on üks, kuid sugugi mitte ainus võimalus, kuidas poliitiline eliit saaks taastada langenud usaldust ning vähendada rahva ja võimu võõrandamist.

EML toetab ettepanekut loobuda Riigikogu ja teiste kõrgete riigiametnike palga sidumisest Eesti keskmise palgaga. EML arvates ei olegi probleem mitte niivõrd palga suuruses, kuivõrd selles, et "keskmine palk" ise on paljude inimeste jaoks ebaõiglane võrdlus sel lihtsal põhjusel, et absoluutne enamik töötajaid saab aritmeetilisest keskmisest väiksemat palka. Statistiline keskmine ei peegelda tegelikku palgataset kasvõi sellepärast, et see on taandatud täistöötajale, sisaldab ka erisoodustusi ning on arvutatud IV kvartali kohta, kus makstakse tavapärasest rohkem lisatasusid.

EML teeb ettepaneku kehtestada Riigikogu liikme palk kindla palgamäärana, mille lahkuv koosseis määrab järgmisele koosseisule kogu volituste ajaks. Loodame, et Riigikogu saab selle ülesandega ise hakkama, kuid vajadusel võib otsuse tegemise protsessi kaasata isikuid väljastpoolt (seda ettepanekut palume mitte tõlgendada kui EML ambitsiooni mingi taolise moodustise koosseisus osaleda).

Samuti tuleks EML arvates muuta Riigikogu liikme staatuse seaduse 6. peatükki ning piirata Riigikogu liikmete õigusi olla oma volituste ajal muudel tasulistel ametikohtadel. Lisaks sellele, et selgesõnaliselt keelata osalemine riigi äriühingute nõukogudes, tuleks põhimõtteliselt keelata ka eraettevõtluses (sealhulgas eraõiguslike juriidiliste isikute juhatustes ja nõukogudes) osalemine. EML arvates tuleks Riigikogu liikmetele rakendada sarnaseid põhimõtteid, mis kehtivad näiteks kohtunikele, kellel on lubatud vaid saada tasu õppe- või teadustöö eest. Kõik

muud tasulised ametid tuleks põhimõtteliselt keelata, sätestades vajadusel erandite tegemise korra.

Avalikkuse pahameelt on põhjustanud ka Riigikogu liikme tööga seotud kulude hüvitamine. EML teeb ettepaneku muuta Riigikogu liikme staatuse seaduse § 30 ning sätestada kuluhüvitis kindla aastasummana, mitte protsendina palgamäärast. Leiame, et ka siis, kui palgamäär on seotud keskmise palga või muu sarnase näitajaga, ei tohiks hüvitatavate kulude määr automaatselt koos palgaga suurened.

Teeme ettepaneku sätestada täiendavalt piirmäär vastuvõtukuludele, mille hulka kuulub ka toitlustamine ja meelelahutus. Samuti tuleks lõpetada autoliisingute hüvitamine ning selle asemel maksta Riigikogu liikmele hüvitist isikliku sõiduauto kasutamise eest üldises korras vastavalt Vabariigi Valitsuse 14.07.2006 määrusele nr 164 – 4 krooni iga läbitud kilomeetri kohta vastavalt sõitude arvestusele, kuid mitte rohkem kui 2000 krooni kuus. Kui see summa on ebapiisav, siis soovime teha Vabariigi Valitsusele ettepanek alгатada nimetatud määruse muutmine ning viidatud piirmäära tõsta või see kaotada.

Samuti vajaks meie arvates tõhustamist kuludokumentide kontroll ja hüvitise väljamaksmise kord, vastavaid Riigikogu juhatuse otsuseid tuleks muuta ja täpsustada. Soovitame suurendada Riigikogu juhatuse ja fraktsioonide rolli ning vastutust kulude õigsuse ja põhjendatuse kontrollimisel.

EML arvates oleks vaja sõidu- ja majutuskulude asemel rohkem investeerida teadmistesse ja oskustesse, palgata pädevaid ametnikke ning toetada Riigikogu liikmete enesetäiendust. EML avaldab tunnustust Riigikogu liikmetele, kes osalevad erialastel koolitustel ja tegelevad enesetäiendamisega, tutvuvad erialakirjandusega ja peavad nõu vastava ala spetsialistidega. Riigikogu liikme sõltumatuse tagamiseks ei piisa väärkast palgast. Meie kogemus võimaldab väita, et asjatundmatu ja erialaselt ebapädev riigikogulane võib olla mõnikord Eesti riigile kahjulikum kui ahne ja korrumpeerunud poliitik. Põhjendamatult kõrge enesehinnang takistab tihti pädevate spetsialistide nõu küsimast. Kokkuvõttes võib see kaasa tuua selle, et komisjonis istuva poliitiku ainus tõe allikas on komisjonis esinev ministeeriumiametnik, kes paraku võib ka ise olla sama eluvõõras ja ebapädev või hoopiski kiuslik ja kaval, kes kasutab teadlikult ära Riigikogu liikmete ebapädevust ja manipuleerib nendega.

EML arvates ei ole palga ja hüvitiste teemaga tegelemine praeguses olukorras piisav, et taastada Riigikogu ja poliitikute madalat mainet.

EML kutsub Riigikogu üles vaatama üle kogu süsteemi, kuidas parlament suhtleb avalikkusega ning teavitab üldsust oma tööst. EML mõistab, et suur osa Riigikogu tööst toimub väljaspool täiskogu saali, kuid samas ei ole meie arvates eriti palju pingutatud selle nimel, et avalikkust informeerida komisjonides toimuvast või välislähetuste tulemustest. Näiteks võiks internetis avaldada komisjonides arutatud probleemide kokkuvõtteid ja lähetuste aruandeid. Esimese näitena soovime avaldada põhjalik ülevaade sellest, mida head ja kasulikku andis Eestile hiljutine Riigikogu esimehe visiit Austraaliasse.

EML arvates on veel palju kasutamata võimalusi muuta Riigikogu selleks kohaks, kus arutatakse Eestile olulisi küsimusi. See arutelu ei pea toimuma ainult seaduseelnõu menetlemise kaudu, kuid meie arvates on võimalik ka seaduseelnõude menetlemist muuta avatumaks. On võimalik korraldada komisjonide avalikke istungeid, kuhu oleks kutsutud eriala asjatundjaid ja muid temast huvitatud isikuid. EML kutsub Riigikogu fraktsioone ja komisjone üles senisest rohkem

korraldama avalikke üritusi, kuhu on kaasatud ka parlamendiväliseid huvigruppe. Me oleme võib-olla oma järeldustes veidi ülekohtused, sest EML tegevusvaldkond on seotud peamiselt ühe Riigikogu komisjoni valdkonnaga ja see komisjon ei ole kahjuks silma paistnud erilise huviga küsida väljastpoolt nõu või kaasata huvilisi aruteludele. Seda läbi mitme koosseisu.

Soovitame kõigil Riigikogu liikmetel ja erakonnapoliitikutel loobuda mõttest, justkui ainult nemad võiksid ja peaksid arutama Eesti elu olulisi küsimusi ning muu rahvas võiks piirduda vaid eurolaulu ja superstaari hääletamisega. Samuti palume Riigikogu liikmetel olla oma väljendustes vaoshoitumad ning taktitundelisemad, seda nii kolleegidega kui valijatega suhtlemisel. Mõne poliitiku mõtlematud sõnavõttud on Riigikogu mainet rohkem kahjustanud kui majoneesitšekid.

Soovitame Riigikogu juhatusel välja töötada enesekontrolli süsteem, kuidas Riigikogu saaks vajadusel kujundada ja väljendada taunivat seisukohta oma liikme ebaeetilise käitumise kohta. Tuleb leppida sellega, et rahval on õigus nõuda oma esindajatelt "Harju keskmisest" kõrgemat eetikastandardit. Tuleb meeles pidada, et poliitik on avaliku elu tegelane ja iga tema liigutus ja sõna on avalikkuse kõrgendatud tähelepanu all. Ei maksa solvuda sellest, kui ajakirjandus pöörab Riigikogu tegevusele kallutatud või ebatervet tähelepanu. Professionaalne poliitik oskaks selle tähelepanu enda huvides ära kasutada.

Lõpetuseks teeme ühe konkreetse koostööettepaneku. Selleks, et avalikkust paremini informeerida Riigikogus toimuvast, pakume Riigikogu esindajatele (juhatus, komisjonid, fraktsioonid, kantselei jne) võimalust avaldada EML ajakirjas MaksuMaksja igakuiselt ülevaateid Riigikogu tööst, mis on mujal ajakirjanduses mingil põhjusel jäänud kajastamata. Meie tegevussuundi arvestades eelistame uudised majanduse ja rahanduse teemadel.

Lugupidamisega

Ivo Raudjärv
EML juhatuse liige